

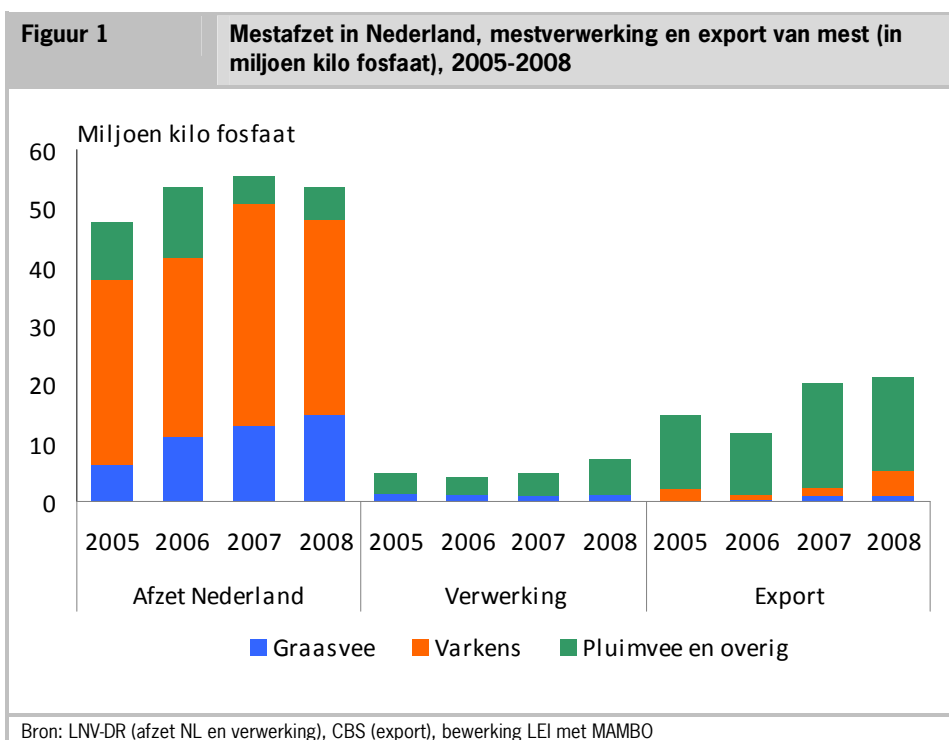
Gebruiksnormen en mestverbranding grote invloed op de mestprijs

Harry Luesink, Pieter-Willem Blokland en Marga Hoogeveen

In opdracht van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) berekent het LEI jaarlijks de meststromen op de mestmarkt. Deze monitoring levert de meest betrouwbare schatting van de meststromen op de mestmarkt. Het laatste onderdeel van de monitoring, de verificatie, wordt na afloop uitgevoerd, wanneer alle gegevens bekend zijn. Dit artikel geeft de resultaten van de verificatie van de jaren 2006, 2007 en 2008. De berekeningen zijn uitgevoerd met het MAMBO model van het LEI, waarvoor de mestafzetregistraties van LNV-DR de input is. In het Informatienet van het LEI worden de kosten van mestafzet vastgelegd. In dit artikel worden beide informatiebronnen met elkaar en met de mestafzet van het laatste MINAS jaar (2005) vergeleken.¹

Bedrijfsoverschot stijgt

De mest die niet binnen de normen op het eigen bedrijf kan worden geplaatst, het bedrijfsoverschot, wordt afgezet in Nederland, geëxporteerd, verwerkt of opgeslagen (figuur 1). In het laatste jaar van de MINAS-wetgeving (2005) was het bedrijfsoverschot 67 miljoen kg fosfaat (som van afzet NL, verwerking en export in figuur 1). Bij de gebruiksnormen van 2006 is het bedrijfsoverschot 74 miljoen kg fosfaat en bij die van 2008 is dat 83 miljoen kg. Dus er is een stijgende tendens over die jaren. De afzet van het bedrijfsoverschot in Nederland is grotendeels varkensmest en betreft naast afzet op landbouwbedrijven (80%) ook afzet naar hobbybedrijven, particulieren en op natuurterreinen.

1) De resultaten in dit artikel wijken iets af van die in de synthese rapporten, doordat bij de verificatie alle gegevens bekend zijn.

Mestafzet

Door de scherpere gebruiksnormen stijgt het totale bedrijfsoverschot van graasdiermest. In tegenstelling tot de mestwetgeving is bij dit onderzoek vleeskalverendrijfmest geteld bij graasdiermest. Het gestegen bedrijfsoverschot van graasdiermest wordt in Nederland afgezet. Omdat er in Nederland nauwelijks extra plaatsingsruimte meer is voor overschotmest gaat dat ten koste van de plaatsing van een andere mestsoort, pluimveemest. De grote afzet van varkensmest op de binnenlandse markt in 2007 komt doordat in dat jaar de voorraad varkensmest uit 2006 (naar schatting 5 miljoen kg fosfaat) is opgebruikt. Door de beperkte afzetruimte voor dierlijke mest op de binnenlandse mestmarkt is de export van pluimveemest in 2007 flink gestegen. In de eerste helft van 2006 was de export naar Duitsland vanwege de dreiging van vogelpest beperkt. Door de grote druk op de mestmarkt is in 2008 de export van gehygeniseerde varkensmest op gang gekomen.

Mestverbranding en -verwerking

Reden voor de teruggelopen export van pluimveemest in 2008 is de start van de verbranding van pluimveemest in de DEP-centrale (Duurzame Energieproductie Pluimveehouderij). Door de DEP-centrale is de verwerking van mest gestegen van 4 à 5 miljoen kg naar ruim 7 miljoen kg fosfaat in 2008 (figuur 3). De verwerking van graasdiermest van rond de 1 miljoen kg fosfaat betreft voor 90% de verwerking van vleeskalverdrijfmest in zuiveringsinstallaties op de Veluwe tot slib. Dit slib wordt vervolgens als meststof in Nederland afgezet. Een deel van de pluimveemest wordt verwerkt tot mestkorrels en vanaf 2008 wordt een deel ook verbrand voor de opwekking van energie. De mestkorrels worden in het buitenland afgezet.

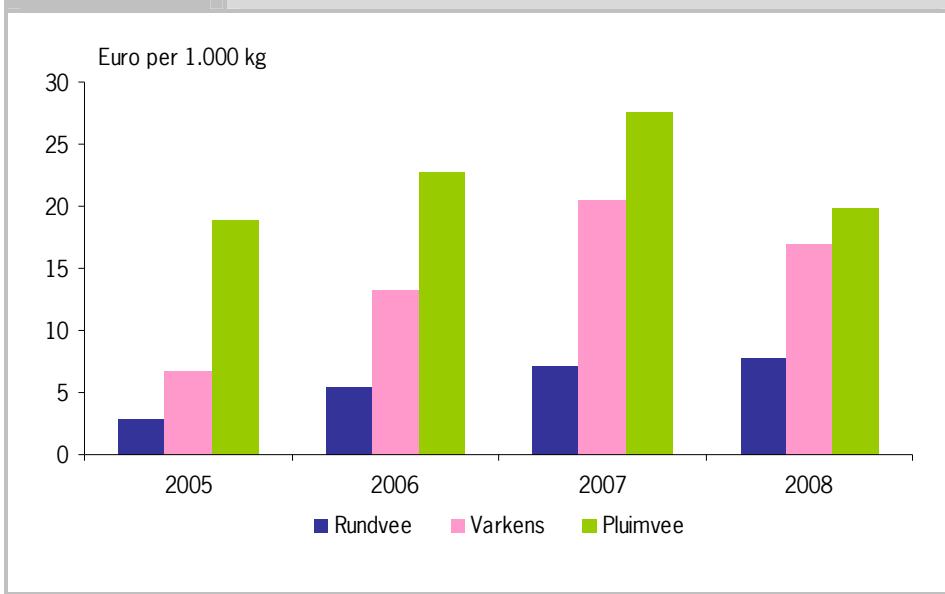
Mestvoorraad

Naast de binnenlandse afzet, de export en de verwerking is een deel van de mest in het betreffende jaar in voorraad gebleven. In 2006 was die hoeveelheid 5,1 miljoen kg, in 2007 3,2 miljoen kg en in 2008 is dat gezakt naar 0,7 miljoen kg fosfaat. De hoge mestvoorraden in 2006 waren vooral veroorzaakt door een afwachtende houding en het ontbreken van voldoende afzetmogelijkheden.

Mestprijzen

In de periode 2005-2007 is de druk op de mestmarkt flink toegenomen met als gevolg een forse stijging van de mestafzetprijzen. Hiervoor zijn drie redenen: (1) de onzekerheden rondom de introductie van het stelsel van gebruiksnormen, (2) meer graasdiermest op de mestmarkt door strengere normen, en (3) de belemmering van de export door de dreiging van vogelpest in 2006 (figuur 2). De verschillen in de afzetkanalen, die mede het gevolg zijn van verschillen in de samenstelling van de mest van pluimvee-, varkens-, en rundveemest, zorgen voor uiteenlopende afzetprijzen. De afzetkanalen voor pluimveemest zijn sinds 2007 voor zo'n 90% be- en verwerking en export. Varkensmest wordt voor 80 à 90% afgezet in Nederland. De afzetkanalen voor rundveemest, zoals boer-boer transport en afzet op 'derogatiebedrijven' (bedrijven die tot 250 kg stikstof per ha mogen toedienen), zijn voor pluimvee- en varkensmest maar zeer beperkt beschikbaar. Door de DEP-centrale en de hoge kunstmestprijzen in de tweede helft van 2008 is de vraag naar droge pluimveemest in dat jaar flink gestegen. In de tweede helft van 2008 was de vraag naar pluimveemest zelfs groter dan het aanbod, waardoor de afzetprijs flink is gedaald. In 2008 nam ook de afzetprijs van varkensmest af, vooral door de gewinning aan de nieuwe wetgeving en de toegenomen export van gehygeniseerde varkensmest. De structureel lagere afzetprijs voor rundveemest is te danken aan de goedkopere afzetkanalen, de organische stof en het feit dat de stikstof-fosfaatverhouding beter aansluit op de bemestingsbehoefte. Door het grotere aanbod van rundveemest in 2008 moet een deel over langere afstanden worden vervoerd, waardoor de afzetprijs is gestegen.

Figuur 2 Mestafzet af boerderij van 1.000 kg mest

Bron: informatie van het LEI